

EUROPOS KOMISIJA

Briuselis, 10. 02. 2012
swd(2012) 14

KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS

**Valstybės pagalbos taisyklės atitinkančio valstybės įmonių finansavimo,
restruktūrizavimo ir privatizavimo gairės**

KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS

Valstybės pagalbos taisyklės atitinkančio valstybės įmonių finansavimo, restruktūrizavimo ir privatizavimo gairės

TURINYS

1.	Ižanga	3
2.	Pagrindiniai principai	3
3.	Valstybės įmonių finansavimas.....	6
4.	Valstybės įmonių restruktūrizavimas	7
5.	Valstybės įmonių privatizavimas	9
6.	Išvados.....	14

1. IŽANGA

Per dabartinę ekonomikos ir finansų krizę tapo akivaizdu, kad kai kurios valstybės įmonės veikia nuostolingai ir (arba) yra labai įsiskolinusios, todėl abejojama jų ekonominiu gyvybingumu. Kai kurios valstybės narės, siekdamos išspręsti valstybės įmonių problemas, imasi įvairių priemonių: finansuoja (pvz., skiria kapitalo injekcijas, nurašo skolas), restruktūrizuoja ir (arba) privatizuoja valstybės įmones; tokios priemonės galėtų būti laikomos valstybės pagalba. Valstybės pagalbos priemonė negali būti įgyvendinama tol, kol jos nepatvirtino Komisija. Valstybės pagalbos priemonių suderinamumą reikia įvertinti remiantis Sutartimi dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV).

Šiomis gairėmis siekiama geriau informuoti visas valstybes nares apie ES valstybės pagalbos taisykles, kurių būtina laikytis finansuojant, restruktūrizuojant ir (arba) privatizuojant valstybės įmones, ir paaiškinti, kaip Komisija taiko pagrindinius valstybės pagalbos principus. Šiose gairėse remiamasi tik galiojančiomis taisyklėmis, o atskiri atvejai bus vertinami atskirai.

Gairėmis taip pat siekiama paaiškinti, kokį poveikį valstybės pagalbos taisyklės gali daryti ekonominio koregavimo programas įgyvendinančių valstybių narių, kurios pasiryžo spręsti valstybės finansų problemas, be kita ko, restruktūrizuojant ir (arba) privatizuojant valstybės įmones, politikos kryptims ir sprendimams. Visų pirma Komisija ragina plataus masto privatizavimo programas įgyvendinančias valstybes nares glaudžiai su ja bendradarbiauti, siekiant užtikrinti, kad visos su valstybės pagalba susijusios problemos, kurios gali kilti įgyvendinant programą, būtų sprendžiamos tinkamai ir laiku. Tai padės užtikrinti kuo didesnį teisinį tikrumą ir greičiausiai padės išvengti bylinėjimosi teismuose, dėl kurio gali sutrikti privatizacijos procesas.

Šios gairės yra informavimo tikslais parengtas Europos Komisijos tarnybų darbinis dokumentas. Jame nėra pateikiama ar numatoma oficiali Komisijos pozicija šiuo klausimu. Juo nesiekama nustatyti teisės ir nedaromas poveikis Europos Sąjungos Teisingumo Teismo arba Bendrojo Teismo pateiktam Sutarties nuostatų dėl valstybės pagalbos aiškinimui. Jei nepaminėta kitaip, šiose gairėse minimi principai taikomi ne tik valstybės įmonėms, visiškai ar iš dalies priklausančioms valstybei, bet apskirtai visoms valdžios institucijų turimoms dalims įmonėse arba dalyvavimui jose, nepriklausomai nuo to, ar ta valdžios institucija ją faktiškai kontroliuoja, ar ne.

2. PAGRINDINIAI PRINCIPAI

Kada priemonė laikoma valstybės pagalba?

SESV 107 straipsnio 1 dalyje pateikiamas bendras valstybės pagalbos apibrėžimas, kuris apima keturis toliau nurodytus kumuliatyvius elementus:

- (1) Priemonę turi teikti valstybė narė arba ji turi būti teikiama iš **valstybės išteklių**.

Pagal valstybės pagalbos taisykles valstybė yra ne tik centrinės valdžios institucijos, bet visų lygmenų valdžios institucijos (pvz., regionų, savivaldybių ir t. t.). Ypatingą dėmesį reikėtų skirti valstybės įmonėms, nes jų veiksmai daugeliu atvejų gali būti priskiriami valstybei ir susiję su valstybės ištekliais.

Priemonė gali apimti ne tik teigiamą valstybės išteklių perdavimą (pvz., paskola arba dotacija), bet ir neigiamą valstybės išteklių perdavimą, t. y. kai valstybė atsisako pajamų, kurias paprastai turėtų gauti (pvz., taikydama mokesčių lengvatą arba panaikindama skolą).

- (2) Turi būti suteiktas **atrankusis pranašumas** (turi būti teikiama pirmenybė tam tikroms įmonėms, tam tikroms prekėms gaminti arba tam tikroms paslaugoms teikti).

Priemonės gavėjas turi būti ūkio subjektas. Pagal valstybės pagalbos taisykles tai – funkcinis kriterijus: svarbu yra ekonominis veiklos pobūdis ir tai, ar gavėjas teikia prekes ar paslaugas rinkai, o ne ūkio subjekto teisinė forma ar tai, ar jis siekia pelno, ar ne.

SESV 107 straipsnis ir kt. straipsniai dėl valstybės pagalbos vienodai taikomi privatiems ir viešiesiems ūkio subjektams. Tai kyla iš SESV 345 straipsnio, kuriame įtvirtintas turtinės nuosavybės sistemoje taikomas neutralumo principas, ir ES teismų praktikos, kurioje taip pat pripažįstamas viešųjų ir privačiųjų ūkio subjektų lygybės principas.

Priemonė suteikiamas pranašumas ją gaunančiai įmonei tada, kai suteikiama finansinė arba komercinė nauda, kurios nebūtų galėjusi gauti rinkoje (paprastai todėl, kad valstybė suteikė naudą nemokamai arba už nepakankamą atlygį). Vertinant valdžios institucijų sudaromus įvairių rūšių ekonominius sandorius, nagrinėjama, koks būtų įprastas rinkos elgesys. Siekdama nustatyti, koks būtų įprastas rinkos elgesys, Komisija taiko rinkos ekonomikos investuotojo principo testą, kuris paaiškintas 5 skirsnyje.

Pranašumas taip pat turi būti atrankus, t. y. jis turi teikti pirmenybę tam tikroms įmonėms, regionams ir (arba) ekonominei veiklai kitų sąskaita. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad oficialiai neutrali priemonė (t. y. oficialiai prieinama visiems) gali būti *de facto* atranki, jeigu praktiškai ji taikoma tik tam tikroms įmonėms.

- (3) Turi būti (gali būti) **iškraipoma konkurencija**.

Jeigu valstybės suteikta priemonė sustiprina (arba galėtų sustiprinti) ją gaunančios įmonės konkurencinę padėtį, palyginti su jos konkurentais, laikoma, kad konkurencija yra iškraipoma. SESV nustatyta, kad priemonė turi iškraipyti konkurenciją arba turi kilti pavojus, kad priemonė iškraipys konkurenciją, todėl nebūtina, kad konkurencija būtų faktiškai iškraipyta.

- (4) Turi būti daromas **poveikis** valstybių narių tarpusavio **prekybai**.

Šį kriterijų taip pat plačiai aiškina ES teismai. Iš tiesų pakanka, kad pagalbą gaunanti įmonė prekiautų prekėmis ar paslaugomis, kuriomis galėtų būti prekiaujama tarp valstybių narių. Tai reiškia, kad priemonė gali daryti poveikį prekybai net tuo atveju, kai pagalbą gaunanti įmonė nevykdo prekybos ES mastu.

Jeigu priemonė atitinka visus keturis kumuliatyviuosius kriterijus, ji laikoma valstybės pagalba, kuri iš principo yra draudžiama pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį. Tačiau SESV 107 straipsnio 2 ir 3 dalyse nustatytos sąlygos, kurioms esant valstybės pagalba laikoma arba gali būti laikoma suderinama su vidaus rinka, todėl Komisija gali leisti tokią pagalbą teikti (Komisija turi išskirtinę kompetenciją paskelbti valstybės pagalbą suderinamą su vidaus rinka). Vadovaudamasi šiais straipsniais, Komisija paskelbė išsamius dokumentus ir gaires,

kad aiškiau išdėstytų kriterijus, kuriuos ji taiko vertindama valstybės pagalbos suderinamumą¹.

Pagrindinės valstybės pagalbos procedūros Komisijoje

- Apie visas valstybės pagalbos priemones (individualias priemones ir pagalbos schemas) reikia pranešti Komisijai, kad ji jas patvirtintų, ir negalima jų įgyvendinti tol, kol Komisija nepriėmė jas patvirtinančio sprendimo (neveikimo įpareigojimas)². Visa pagalba, suteikta prieš Komisijai ją patvirtinant, yra laikoma neteisėta ir gali tekti ją susigrąžinti iš gavėjo su palūkanomis.
- Pranešus apie priemonę, Komisija per du mėnesius turi priimti sprendimą. Terminas pradedamas skaičiuoti tada, kai pateikiamas pranešimas ir Komisija turi visą reikiamą informaciją.
- Pateikus pranešimą, Komisija gali nuspręsti, kad i) priemonė nėra pagalba, ii) priemonė yra pagalba, tačiau suderinama su vidaus rinka (todėl leidžiama) arba iii) ji abejoja, ar priemonė yra suderinama su vidaus rinka, ir pradėti oficialią tyrimo procedūrą.
- Jeigu Komisija nusprendžia pradėti oficialią tyrimo procedūrą, ji atlieka išsamų priemonės ir galimų suderinamumo motyvų vertinimą. Tai, kad pradėta oficiali tyrimo procedūra, nedaro poveikio galutiniam Komisijos sprendimui. Terminas, per kurį reikia užbaigti oficialią tyrimo procedūrą, nenustatytas, tačiau Komisija kiek galėdama stengiasi priimti sprendimą per 18 mėnesių nuo procedūros pradžios³.
- Oficialus tyrimas baigiamas galutiniu Komisijos sprendimu, kuriuo nustatoma, ar i) priemonė yra valstybės pagalba ir, jei taip, ii) ar ji suderinama su vidaus rinka ir gali būti saugiai įgyvendinta arba iii) ar ji yra nesuderinama ir negali būti įgyvendinta (jei priemonė jau įgyvendinta, Komisija paprastai nurodys valstybei narei susigrąžinti pagalbą iš gavėjo).

Be to, Komisija atsižvelgs į konkurentų, piliečių ir kt. skundus dėl galimų su valstybės pagalba susijusių problemų ir taip pat gali pradėti tyrimą savo iniciatyva. Taigi jeigu prieš suteikiant pagalbos priemonę apie ją nepranešama Komisijai, kad ji tą priemonę patvirtintų, kyla pavojus, kad teks bylinėtis teismuose ir spręsti problemas ją įgyvendinant, nes ta priemonė gali būti neteisėta valstybės pagalba. Taip pat reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad nacionalinis teismas, kurio prašoma įvertinti, ar priemonė yra valstybės pagalba (to gali

---

¹ Visas taisyklės galima rasti http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/legislation.html.

² Tačiau pareigai iš anksto pranešti apie priemonę taikomos kelios išimtys. Žr., pavyzdžiui, 1998 m. gegužės 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 994/98 dėl Europos bendrijos steigimo sutarties 92 ir 93 straipsnių taikymo kai kurioms horizontalios valstybės pagalbos rūšims, OL L 142, 1998 5 14, p. 1, ir 2008 m. rugpjūčio 6 d. Komisijos reglamentą (EB) Nr. 800/2008, skelbiantį tam tikrų rūšių pagalbą suderinama su bendrąja rinka taikant Sutarties 87 ir 88 straipsnius (Bendrasis bendrosios išimties reglamentas), OL L 214, 2008 8 9, p. 3.

³ Žr. 1999 m. kovo 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 659/1999, nustatančio išsamias EB Sutarties 93 straipsnio taikymo taisykles (OL L 83, 1999 3 27, p. 1) 7 straipsnio 6 dalį. Šis terminas gali būti pratęstas Komisijos ir suinteresuotosios valstybės narės bendru susitarimu.

paprašyti, pavyzdžiui, konkurentas), gali nurodyti paskelbti priemonę negaliojančią arba sustabdyti jos įgyvendinimą ir susigrąžinti pagalbą⁴.

Komisija taip pat įdiegė konkrečią **išankstinio pranešimo procedūrą**, kuria siekiama neoficialiai padėti valstybėms narėms parengti pranešimus. Šia procedūra taip pat gali naudotis valstybės narės, prašančios patarti, kad galėtų nustatyti, ar priemonė turėtų būti laikoma valstybės pagalba, ar ne. Išankstiniai pranešimai teikiami **neoficialiai**, tačiau tinkamai laikantis **konfidencialumo reikalavimų**.

3. VALSTYBĖS ĮMONIŲ FINANSAVIMAS

Valdžios institucijos gali nuspręsti skirti finansavimą restruktūrizuojamai arba privatizuojamai valstybės įmonei. Tokiu atveju priemonės, teikiamos rinkos sąlygomis ir už grąžą, tenkinančią privatų savininką arba investuotoją tame pačiame pramonės sektoriuje, nėra valstybės pagalba ir apie jas pranešti nereikia. Tačiau situacija yra kitokia, jeigu naujas kapitalas įnešamas sąlygomis, kurios nėra priimtinos vyraujančiomis rinkos sąlygomis veikiančiam privačiam investuotojui. Pavyzdžiui, tuo atveju, kai i) bendrovės finansinė padėtis, ypač jos skolų struktūra ir apimtis, yra tokia, kad negalima tikėtis, jog per pagrįstą laikotarpį kapitalo investicijos duos normalią grąžą (dividendais arba kapitalo prieaugiu); ii) dėl nepakankamų pinigų srautų arba kokios nors kitos priežasties bendrovė negalėtų surinkti investicijų programai reikalingų lėšų kapitalo rinkose; iii) dalyvavimas yra trumpalaikis, o dalyvavimo trukmė ir pardavimo kaina nustatoma iš anksto, ir grąža kapitalo teikėjui yra gerokai mažesnė nei jis galėtų tikėtis iš panašaus laikotarpio investicijos kapitalo rinkoje; arba iv) dalyvaudama valdžios institucija įkuria naują juridinį subjektą, kuris perima arba tęsia visą sunkumų patiriančios bendrovės neperspektyvią veiklą arba jos dalį.

Paramos priemonėms, kurios atitinka sąlygas, būtinas, kad tos priemonės būtų laikomos valstybės pagalba, yra taikomos kelios sąlygos, kurias tenkinanti pagalba gali būti laikoma suderinama su vidaus rinka. Šiomis gairėmis nesiekama apibendrinti visų suderinamumo sąlygų, tačiau įgyvendinant ekonominio koregavimo programas reikšmingos gali būti suderinamumo sąlygos, taikomos: sanavimo ir restruktūrizavimo pagalbai⁵, regioninei pagalbai⁶, mokymo pagalbai⁷, mokslinių tyrimų, taikomųjų veiklos ir naujovių diegimo pagalbai⁸ ir kt. Jei tos suderinamumo sąlygos netenkinamos, valstybės įmonių finansavimas iš esmės laikomas nesuderinama valstybės pagalba.

⁴ Žr. Komisijos pranešimą dėl nacionalinių teismų įgyvendinamos valstybės pagalbos teisės, OL C 85, 2009 4 9, p. 1. Pranešime nurodoma, kokių taisyklių priemonių gali būti imtasi pažeidus neveikimo pareigą, kaip antai neteisėtos pagalbos grąžinimas, reikalavimai atlyginti nuostolius, laikinosios apsaugos priemonės arba palūkanų mokėjimas. Jame taip pat nustatyti du nacionaliniams teismams skirti konsultavimosi mechanizmai, pagal kuriuos jie gali prašyti Komisijos pateikti jos turimą informaciją ir (arba) nuomonę dėl valstybės pagalbos taisyklių taikymo.

⁵ Žr. Bendrijos gaires dėl valstybės pagalbos sunkumus patiriančioms įmonėms sanuoti ir restruktūrizuoti, OL C 244, 2004 10 1, p. 2.

⁶ Žr. visų pirma 2007–2013 m. nacionalinės regioninės pagalbos teikimo gaires, OL C 54, 2006 3 4, p. 13.

⁷ Žr. Komisijos komunikatą – Valstybės pagalbos mokymui, apie kurią turi būti pranešta atskirai, suderinamumo analizės kriterijai, OL C 188, 2009 8 11, p. 1.

⁸ Žr. Bendrijos valstybės pagalbos moksliniams tyrimams, taikomajai veiklai ir naujovių diegimui sistemą, OL C 323, 2006 12 30, p. 1.

Specialios taisyklės taikomos viešųjų paslaugų, kurios pagal Sutartis laikomos visuotinės ekonominės svarbos paslaugomis (VESP), finansavimui. Visuotinės ekonominės svarbos paslaugos yra ekonominė veikla, kurią viešosios valdžios institucijos nustato kaip ypač svarbią piliečiams ir kuri be valstybės įsikišimo nebūtų vykdoma (arba būtų vykdoma kitomis sąlygomis)⁹. Teisingumo Teismas *Altmark* sprendime išsamiai išdėstė kumuliatyvias sąlygas, kurioms esant kompensacija už VESP teikimą nėra laikoma valstybės pagalba¹⁰. Naujajame VESP dokumentų rinkinyje, kurį Komisija priėmė 2011 m. gruodžio 20 d., aiškiau išdėstytos sąlygos, kurioms esant valstybės pagalba teikiama kompensacijos už viešąją paslaugą forma, gali būti laikoma suderinama su ES taisyklėmis¹¹.

Kad būtų galima nustatyti, ar sumokėta per didelė kompensacija, ar ne, Skaidrumo direktyvoje¹² nustatyta, kad kompensaciją gaunančios bendrovės, veikiančios tiek viešųjų paslaugų, tiek kitose rinkose, turi turėti atskirą skirtingų veiklos sričių apskaitą. Kalbant apie valstybės įmones, kurios Skaidrumo direktyvoje apibrėžtos kaip įmonės, kurioms valdžios institucijos gali daryti tiesioginę ar netiesioginę lemiamą įtaką, valstybės narės turi užtikrinti valstybės lėšų skyrimo tokioms įmonėms ir tų lėšų panaudojimo skaidrumą. Šis skaidrumo reikalavimas visų pirma taikomas veiklos nuostolių įskaitymui, kapitalo, negrąžinamų dotacijų arba paskolų teikimui lengvatinėmis sąlygomis, įprastos grąžos už panaudotas valstybės lėšas atsisakymui ir valdžios institucijų nustatytos finansinės naštos kompensavimui.

4. VALSTYBĖS ĮMONIŲ RESTRUKTŪRIZAVIMAS

Tam tikrais atvejais valstybės narės, norėdamos padidinti potencialių pirkėjų susidomėjimą ir gauti kuo didesnes pajamas iš privatizacijos, iš pradžių atitinkamą bendrovę restruktūrizuoja. Todėl tikslinga pateikti trumpą pagrindinių restruktūrizavimo pagalbos, teikiamos siekiant privatizuoti valstybės įmones, taisyklių santrauką.

---

⁹ VESP – tai tiek didelės apimties komercinės paslaugos (tinklų pramonės paslaugos, pavyzdžiui, pašto paslaugos, energijos tiekimo paslaugos, elektroninių ryšių paslaugos ar viešojo transporto paslaugos), tiek įvairios sveikatos priežiūros ir socialinės paslaugos (pavyzdžiui, paslaugos vyresnio amžiaus ir neįgaliesiems asmenims).

¹⁰ 2003 m. balandžio 29 d. Teisingumo Teismo Sprendimas byloje *Altmark Trans GmbH*, C-280/01, Rink. p. I-7747. Kompensacija už VESP teikimą nėra valstybės pagalba, nes ja neteikiamas pranašumas, todėl apie ją nereikia iš anksto pranešti Komisijai ir ji jos netvirtina, jeigu tenkinamos visos keturios sąlygos: i) gavėjui turi būti patikėta aiškiai apibrėžta viešųjų paslaugų misija; ii) kompensacijos išmokų apskaičiavimo kriterijai turi būti iš anksto nustatyti objektyviai ir skaidriai; iii) kompensacija negali viršyti sąnaudų, patirtų teikiant viešąją paslaugą, atėmus pajamas, gautas teikiant paslaugą, ir pridėjus pagrįstą pelną; ir iv) gavėjas pasirenkamas viešojo konkurso tvarka arba kompensacija neviršija tinkamai valdomos įmonės, turinčios reikiamas priemones viešajai paslaugai teikti, sąnaudų.

¹¹ Žr. Komisijos komunikatą dėl Europos Sąjungos valstybės pagalbos taisyklių taikymo kompensacijai už visuotinės ekonominės svarbos paslaugų teikimą, OL C 8, 2012 I 11, p. 4, Komisijos sprendimą dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 106 straipsnio 2 dalies taikymo valstybės pagalbai, kompensacijos už viešąją paslaugą forma skiriamai tam tikroms įmonėms, kurioms pavesta teikti visuotinės ekonominės svarbos paslaugas, OL L 7, 2012 I 11, p. 3, ir Komisijos komunikatą – Europos Sąjungos bendrosios nuostatos dėl valstybės pagalbos kompensacijos už viešąją paslaugą forma, OL C 8, 2012 I 11, p. 15.

¹² 2006 m. lapkričio 16 d. Komisijos direktyva 2006/111/EB dėl finansinių santykių tarp valstybių narių ir valstybės įmonių skaidrumo ir dėl finansinio skaidrumo tam tikrose įmonėse, OL L 318, 2006 II 17, p. 17.

Apskritai, jeigu restruktūrizuojant įmonę priemonės teikiamos rinkos sąlygomis, t. y. jeigu jas privatus įmonės savininkas arba kreditorius panašiomis aplinkybėmis laikytų komerciškai pagrįstomis, galima laikyti, kad tos priemonės nėra valstybės pagalba. Jeigu negalima aiškiai laikyti, kad priemonė nėra valstybės pagalba, prieš vykdant restruktūrizaciją, būtina apie priemonę pranešti Komisijai, kad ji tą priemonę iš anksto patvirtintų. Komisija vertina priemonės suderinamumą, remdamasi Bendrijos gairėmis dėl valstybės pagalbos sunkumus patiriančioms įmonėms sanuoti ir restruktūrizuoti (Sanavimo ir restruktūrizavimo gairės)¹³.

Restruktūrizavimo pagalbą gali gauti tik **sunkumų patiriančios įmonės**, kaip apibrėžta Sanavimo ir restruktūrizavimo gairių 9–13 punktuose. Trumpai tariant, sunkumų patirianti įmonė – tai įmonė, kuri iš savo išteklių arba iš lėšų, kurių gali gauti iš savininkų (akcininkų) arba kreditorių, negali sumažinti nuostolių, dėl kurių įmonė be išorinio valdžios institucijų įsikišimo trumpuoju arba vidutiniu laikotarpiu beveik neišvengiamai bus priversta nutraukti veiklą.

Pagalba turi būti teikiama su sąlyga, kad bus įgyvendintas restruktūrizavimo planas, kuriuo siekiama remiantis realistinėmis prielaidomis ir per pagrįstą laikotarpį atkurti **ilgalaikį gavėjo gyvybingumą**. Pagalbą gaunanti įmonė turi nutraukti veiklą, kuri būtų struktūriškai nuostolinga net po restruktūrizavimo. Prieš įgyvendinant restruktūrizavimo planą, ji turi patvirtinti Komisija.

Pagalba taip pat turi neviršyti **mažiausios** būtinos **sumos**. Tikimasi, kad gavėjas reikšmingai prisidės prie restruktūrizacijos, naudodamas nuosavus išteklius arba rinkos sąlygomis gautą išorės finansavimą. Toks įnašas turi būti tikras, t. y. faktinis, neįtraukiant viso ateityje laukiamo pelno, pavyzdžiui, grynųjų pinigų srautų, ir kiek įmanoma didesnis. Didelių įmonių nuosavo įnašo dydis paprastai turėtų sudaryti bent 50 % restruktūrizavimo sąnaudų¹⁴.

Svarbu paminėti, kad taip pat reikės imtis **kompensacinių priemonių**, kuriomis būtų užtikrinta, kad pagalba, dėl kurios įmonė galės tęsti veiklą, kuo mažiau iškraipytų konkurenciją. Šios priemonės gali būti turto pardavimas, pajėgumų arba rinkos dalies, taip pat patekimo į rinką kliūčių mažinimas ir kt.¹⁵, atsižvelgiant į konkretų atvejį ir nustatytus konkurencijos iškraipymus. Tačiau ši sąlyga paprastai nebus taikoma mažoms įmonėms, nes galima daryti prielaidą, kad *ad hoc* pagalba mažoms įmonėms paprastai neiškraipo konkurencijos taip, kad būtų pažeistas bendrasis interesas¹⁶. Nurašymai ir nuostolingos veiklos nutraukimas, kurie siekiant atkurti įmonės gyvybingumą bet koku atveju būtų neišvengiami, nelaikomi kompensacinėmis priemonėmis.

---

¹³ Plg. 5 išnašą. Nors pagal Sanavimo ir restruktūrizavimo gaires galima teikti sanavimo pagalbą (kaip laikiną ir atšaukiamą pagalbą), mažai tikėtina, kad ji būtų labai reikšminga valstybės įmonėms.

¹⁴ Mažų įmonių nuosavas įnašas turėtų būti bent 25 %, o vidutinių įmonių – bent 40 %. Valstybei narei įrodžius, kad aplinkybės yra išimtinės ir atvejis yra ypatingai sunkus, Komisija gali sutikti, kad įmonės įnašas, nesvarbu, kokio dydžio ta įmonė būtų, būtų mažesnis.

¹⁵ Pagalbos patvirtinimo sąlygos, susijusios su kompensacinių priemonių įgyvendinimu ir pagalbos gavėjo nuosavo įnašo dydžiu, gali būti ne tokios griežtos, jei pagalba skiriama regionuose, kuriuose pagal SESV 107 straipsnio 3 dalies a ir c punktus galima teikti regioninę pagalbą. Žr. Sanavimo ir restruktūrizavimo gairių 55 ir 56 punktus.

¹⁶ Žr. Sanavimo ir restruktūrizavimo gairių 41 punktą.

Be to, turi būti laikomasi principo „tik vieną ir paskutinį kartą“ – restruktūrizavimo pagalba negali būti teikiama įmonei, kuri yra gavusi restruktūrizavimo pagalbą per pastaruosius 10 metų.

Valstybės įmonės pardavimas gali prisidėti prie restruktūrizavimo pagalbos suderinamumo, jeigu išigyjanti šalis skiria jai papildomą finansavimą. Toks finansavimas gali parodyti, kad rinkta tiki, jog įmonės ilgalaikis gyvybingumas gali būti atkurtas. Toks finansavimas paprastai laikomas „tikru įnašu“, kaip apibrėžta Sanavimo ir restruktūrizavimo gairių 43 punkte.

Nors bendrieji restruktūrizavimo pagalbos principai taikomi visiems ūkio sektoriams, žemės ūkio¹⁷, žuvininkystės¹⁸, finansų¹⁹ ir transporto²⁰ sektorių įmonių restruktūrizavimui taikomos atskiros taisyklės ir sąlygos.

5. VALSTYBĖS ĮMONIŲ PRIVATIZAVIMAS

Kaip paaiškinta aukščiau, vertinant valdžios institucijų sudaromus ekonominius sandorius, nagrinėjama, koks būtų įprastas rinkos elgesys. Šis bendrasis principas taikomas ir privatizacijos atveju: kad privatizuojant valstybės įmonę nebūtų suteikta valstybės pagalba, valdžios institucijos turi užtikrinti, kad įmonė būtų privatizuojama rinkos sąlygomis ir kad nebūtų suteiktas pranašumas pirkėjui ir (arba) parduodamai įmonei (paprastai negautų pajamų pavidalu). Tai ypač svarbu privatizuojant daug skolų turinčias įmones, kurias dažnai norima likviduoti.

Siekdama nustatyti, ar suteikiama valstybės pagalba, ar ne, Komisija remiasi vadinamuoju rinkos ekonomikos investuotojo principo (REIP) testu. Siekiant nustatyti, ar buvo suteiktas pranašumas, ir jei taip, kokio dydžio tas pranašumas, reikia valdžios institucijų veiksmus palyginti su veiksmais, kurių tokiomis pačiomis aplinkybėmis imtųsi įprastas ekonominės veiklos rinkoje vykdytojas²¹. Atliekant REIP vertinimą, bus atsižvelgiama tik į tas išlaidas, kurias tokioje pačioje situacijose prisiimtų privatus veiklos vykdytojas, ir neatsižvelgiama į išlaidas ar nuostolius, kuriuos valstybės vardu prisiimtų valdžios institucija²².

---

¹⁷ Žr. visų pirmą Sanavimo ir restruktūrizavimo gairių 5 skyrių ir Bendrijos 2007–2013 m. valstybės pagalbos žemės ūkio ir miškų sektoriuose gaires, OL C 319, 2006 12 27, p. 1.

¹⁸ Gairės dėl valstybės pagalbos žuvininkystei ir akvakultūrai tikrinimo, OL C 84, 2008 4 3, p. 10.

¹⁹ Žr. visų pirmą Komisijos komunikatą dėl finansų sektoriaus gyvybingumo atkūrimo ir restruktūrizavimo priemonių vertinimo pagal valstybės pagalbos taisykles dabartinės krizės sąlygomis, OL C 195, 2009 8 19, p. 9. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad šiame komunikate, kaip ir kituose finansų sektoriui skirtuose komunikatuose, priimtuose reaguojant į ekonomikos ir finansų krizę, yra nustatytos laikinosios taisyklės ir kad jo teisinis pagrindas – SESV 107 straipsnio 3 dalies b punktas – skiriasi nuo Sanavimo ir restruktūrizavimo gairių teisinio pagrindo.

²⁰ Žr., pavyzdžiui, Bendrijos gaires dėl valstybės pagalbos geležinkelio įmonėms, OL C 184, 2008 7 22, p. 13, arba Gaires dėl EB sutarties 92 ir 93 straipsnių ir EEE susitarimo 61 straipsnio taikymo valstybės pagalbai aviacijos sektoriuje, OL C 350, 1994 12 10, p. 5.

²¹ Atkreiptinas dėmesys į tai, kad nustatant, ar suteikiama pagalba, ar ne, neatsižvelgiama į rinkos sutrikimą ar jos nepakankamumą (pvz., dėl neigiamo išorinio poveikio ir pernelyg didelės rizikos baimės laikinai sumažėjusias kainas). Tačiau į rinkos nepakankamumą ar kitas galimas pagalbos teikimo priežastis gali būti atsižvelgiama sprendžiant, ar pagalba yra suderinama.

²² Vertinant, ar suteikiamos priemonės laikytinos pagalba, ar ne, neatsižvelgiama į tai, ar priemonė gali daryti teigiamą išorinį poveikį (vertinant, ar suteikiama pagalba, daugiausia nagrinėjama, ar įmonei

Jei taikant šį testą paaiškėja, kad įprastas ekonominės veiklos rinkoje vykdytojas būtų pasielgęs taip pat kaip pasielgė valstybė, galimybę, kad suteiktas pranašumas, galima atmesti ir daroma išvada, kad valstybės pagalbos nėra. Jeigu valstybė panašiomis aplinkybėmis ir tokiomis pačiomis sąlygomis investuoja į bendrovę kartu su privačiu investuotoju (tuo pačiu metu), tai laikoma svariu įrodymu, kad REIP testas yra tenkinamas. Tačiau privataus veiklos vykdytojo investicijos turi būti reikšmingos ir jo elgesys neturėtų būti nulemtas valstybės elgesio.

Privatizacijos atveju REIP suprantamas kaip rinkos ekonomikos pardavėjo principas (REPP), kuriuo remiantis daroma prielaida, kad savo įmonę ketinantis parduoti privatus pardavėjas ją parduoda už didžiausią galimą kainą, nenustatydamas sąlygų, dėl kurių ta kaina galėtų sumažėti. Kad būtų atmesta valstybės pagalbos buvimo galimybė, valstybė narė, parduodama valstybės įmonę (jos turtą), iš esmės turi elgtis kaip rinkos ekonomikos pardavėjas, siekiantis iš pardavimo gauti kuo daugiau pajamų (arba kuo labiau sumažinti nuostolius). Jei valstybė narė privatizuodama valstybės įmonę elgiasi kitaip, gali būti, kad ji pirkejo ar privatizuojamos įmonės naudai atsisako valstybės išteklių, o tai greičiausiai yra valstybės pagalba.

Parengiamosios priemonės valstybės įmonės privatizavimui palengvinti

Kad potencialūs pirkėjai būtų labiau suinteresuoti įmone, valstybės narės gali nuspręsti sutvarkyti arba restruktūrizuoti įmonės balansinį turtą ir (arba) įsipareigojimus. Šios parengiamosios valstybės įmonės privatizavimo priemonės daugeliu atvejų bus valstybės pagalba, kuri gali būti teikiama restruktūrizavimo pagalbos (žr. 4 skirsnį) pavidalu arba kaip grynosios finansinės priemonės, kuriomis nekeičiamas įmonės veiklos ar valdymo modelis (žr. 3 skirsnį). Skolos valstybei nurašymas, skolos pakeitimas nuosavu kapitalu (turtu) ir kapitalo padidinimas prieš privatizavimą bus laikomas valstybės pagalba, jeigu šios priemonės bus įgyvendinamos nesilaikant aukščiau aprašyto REIP.

Tačiau negalima iš karto atmesti galimybės, kad valdžios institucijos teikia paramą rinkos sąlygomis, ir nustatyti, kad valstybės pagalbos nėra, nes laikomasi REIP testo. Pavyzdžiui, kai įmonė privatizuojama rengiant pradinį viešą akcijų platinimą arba parduodant akcijas biržoje, skola gali būti nurašoma arba sumažinama ir toks skolos nurašymas arba sumažinimas nebus laikomas valstybės pagalba tais konkrečiais atvejais, kai pajamos iš akcijų platinimo viršija skolos sumažinimą.

Vienas iš skolos tvarkymo ir privatizavimo pavyzdžių nagrinėjamas Komisijos sprendime dėl priemonių, kurias Lenkija suteikė įmonei *PZL Hydral* (C 40/2008).

Šios priemonės – tai senų skolų viešiesiems kreditoriams padengimas su sąlyga, kad *PZL Hydral* turtas bus tvarkingai parduotas; šiuo atveju Komisija turėjo *ex post* taikyti rinkos ekonomikos kreditoriaus principą²³. Išnagrinėjusi kontrafaktinį – įprasto bankroto – scenarijų, atsižvelgdama į viešųjų kreditorių eiliškumą ir užstatą, Komisija padarė išvadą, kad „visiems viešiesiems kreditoriams [...] naudingesnis viso *PZL Hydral* turto pardavimas, t. y. kiekvienas susigrąžintų didesnę neapmokėtų įsipareigojimų dalį negu tada, jei bendrovė būtų likviduota pagal bankroto

suteikiamas atrankusis pranašumas). Tačiau į galimą teigiamą išorinį poveikį gali būti atsižvelgiama vėliau vertinant pagalbos suderinamumą.

²³

REIP testas taip pat turi būti taikomas, kai valstybė veikia kaip kreditorius; tokiu atveju šis principas vadinamas rinkos ekonomikos kreditoriaus principu (REKP).

scenarijų“.

Be to, asocijuotai įmonei *PZL Wroclaw* jos viešiasis savininkas suteikė paskolų. Įmonė patyrė sunkumų, todėl pradėta abejoti, ar skola bus grąžinta, taigi, savininkas (kreditore), siekdamas privatizuoti įmonę ir susigrąžinti dalį skolos, nusprendė pakeisti skolas akcijomis. Atsižvelgdama į gautą įmonės pardavimo kainą, Komisija padarė išvadą, kad kreditore „*nebūtų galėjęs pagrįstai tikėtis susigrąžinti didesnę išskolinimo jam dalį taikant bankroto procedūrą*“. Todėl laikyta, kad skolos ir nuosavo kapitalo apkeitimo sandoris atitinka rinkos principus.

Subjektų, akcijų, teisių, nekilnojamojo turto ir žemės pardavimo procesas

Komisijos 23-iojoje konkurencijos politikos ataskaitoje²⁴ pateiktos gairės, kaip Komisija aiškina sąlygas, kurioms esant gali būti laikoma, kad valstybė privatizavimo atveju elgėsi kaip rinkos ekonomikos pardavėja.

Kai įmonė privatizuojama rengiant pradinį viešą akcijų platinimą arba **parduodant akcijas biržoje**, paprastai laikoma, kad įmonė privatizuojama rinkos sąlygomis (nes kaina bus rinkos kaina) ir valstybės pagalba neteikiama. Todėl apie tokį sandorį iš anksto pranešti Komisijai nebūtina. Tačiau šis metodas taikomas ne visada: finansų ir ekonomikos krizės (tokios kaip dabartinė) atveju privatizuojama įmonė gali būti įkainojama labai maža verte.

Kai įmonė privatizuojama **ją parduodant kitai įmonei**, t. y. **ne biržoje** parduodant visą įmonę arba jos dalį kitoms įmonėms, siekiant be tolesnio nagrinėjimo užtikrinti, kad nebūtų suteikta valstybės pagalba ir kad nereikėtų apie tai iš anksto pranešti Komisijai, reikėtų laikytis šių kumuliatyvių sąlygų:

- turi būti surengtas konkursas, kuriame galėtų dalyvauti visi norintys, kuris būtų skaidrus ir kuriuo nebūtų keliama sąlyga imtis kitų veiksmų, kaip antai, be turto, dėl kurio teikiamas pasiūlymas, įsigyti kitą turtą arba toliau vykdyti tam tikrą veiklą;
- įmonė (turtas) turi būti parduodami didžiausią kainą pasiūliusiam konkurso dalyviui; ir
- konkurso dalyviams turi būti suteikta pakankamai laiko ir informacijos, kad jie galėtų tinkamai įvertinti turtą, dėl kurio teikia pasiūlymą.

Jei nesilaikoma pirmiau nurodytų sąlygų, apie įmonės privatizavimą ją parduodant kitai įmonei būtina pranešti Komisijai. Tai ypač svarbu tais atvejais, kai i) įmonė (turtas) parduodami po derybų su vienu potencialiu pirkėju arba keliais pasirinktais konkurso dalyviais; ii) prieš pardavimą valstybė, kitos valstybės įmonės arba bet kuri viešoji įstaiga nurašė skolas taip pat prieš pardavimą skolos buvo konvertuotos į nuosavą kapitalą arba kapitalas buvo padidintas (žr. skirsnį apie parengiamąsias priemones); ir iii) įmonė (turtas) parduodami nustatant sąlygas, kurios paprastai nenustatomos sudarant panašius sandorius tarp privačių šalių.

²⁴

Galima rasti http://bookshop.europa.eu/is-bin/INTERSHOP.enfinity/WFS/EU-Bookshop-Site/en_GB/-/EUR/ViewPublication-Start?PublicationKey=CM8294650.

Visais atvejais potencialūs akcijų arba turto pirkėjai negali būti diskriminuojami dėl jų pilietybės.

Siekiant kuo labiau sumažinti riziką, kad bus suteikta valstybės pagalba, jei įmanoma, įmonės turėtų būti privatizuojamos **parduodant akcijas biržoje**. Kitas pageidautinas metodas yra **atviras, skaidrus ir besąlyginis konkursas**, kai turtas (įmonė) atitenka didžiausią kainą pasiūliusiam konkurso dalyviui.

Apie konkursą turi būti **tinkamai paskelbta**, t. y. jis turi būti pakankamai ilgai reklamuojamas nacionalinėje spaudoje, nekilnojamojo turto leidiniuose ir (arba) kituose atitinkamuose leidiniuose. Jei privatizuojama įmonė (turtas) gali pritraukti Europos ar tarptautinio masto investuotojus, konkursas turėtų būti skelbiamas reguliaraus tarptautinio tiražo leidiniuose. Apie tokius pasiūlymus taip pat turėtų būti informuojama per agentus, kurie dirba su klientais Europos ar tarptautiniu mastu.

Konkursas bus laikomas **besąlyginiu**, jei bet kuris pirkėjas, nepriklausomai nuo to, ar jis vadovauja verslui, ar ne, ir nepriklausomai nuo to verslo pobūdžio, gali įsigyti turtą arba įmonę ir juos naudoti savo tikslais. Remiantis nusistovėjusia Komisijos praktika, kurią patvirtina teismų praktika²⁵, jei parduodant įmonę nustatomos sąlygos, kurių ekonominės veiklos rinkoje vykdytojas nenustatytų, galima pagrįstai daryti prielaidą, kad gali būti suteikta valstybės pagalba. Rinkos ekonomikos pardavėjas paprastai savo įmonę parduotų už didžiausią kainą, nenustatydamas sąlygų, dėl kurių kaina sumažėtų. Reikės kiekvienu atveju atskirai įrodyti, kad pirkėjui nustatytais sąlygomis nesuteikiama valstybės pagalba.

Pavyzdžiui, gali būti nustatomos sąlygos, kuriomis siekiama išvengti grynai spekuliatyvių pasiūlymų arba užtikrinti greitą ir saugų apmokėjimą. Tokios sąlygos valstybės pagalbos požiūriu yra nereikšmingos ir dėl jų konkursas netaptų sąlyginis. Be to, dėl sąlygų, nustatytų viešosios tvarkos pažeidimų prevencijos arba aplinkos apsaugos tikslais, konkursas netaptų sąlyginis, jei tomis sąlygomis būtų reikalaujama tiesiog laikytis įstatymuose nustatytų pareigų.

Tačiau konkursas bus laikomas sąlyginiu (ir todėl gali būti susijęs su valstybės pagalba), jei nukrypstama nuo geriausios patirties dirbtinai apribojant potencialių pirkėjų skaičių, sudarant kuriam nors pirkėjui palankesnes pirkimo sąlygas arba diskriminuojant atitinkamas verslo strategijas. Pavyzdžiui, konkursas bus laikomas sąlyginiu, jei dėl tam tikros sąlygos potencialiam investuotojui, ketinančiam taikyti skirtingą verslo strategiją, praktiškai neįmanoma laimėti konkurso tiesiog pasiūlant didžiausią kainą. Komisija vertins ne tik pasiūlyme aiškiai išdėstytas sąlygas, bet ir *de facto* sąlygas.

---

²⁵ Žr. 1992 m. kovo 25 d. Komisijos sprendimą byloje C 29/1990 (ex NN 88/1989), *Intelhorce SA – Ispanija*, OL L 176, 1992 6 30, p. 57; Komisijos sprendimą byloje C 38/1992, *Alumix – Italija*, OL C 288, 1996 10 1, p. 4; 1999 m. rugsėjo 8 d. Komisijos sprendimą byloje C 73/1997, *Stardust Marine – Prancūzija*, OL L 206, 2000 8 15, p. 6. Teisingumo Teismas šį principą patvirtino 1994 m. rugsėjo 14 d. Sprendimo *Ispanija prieš Komisiją*, sujungtos bylos C-278/92, C-279/92 ir C-280/92, Rink. p. I-4103, 28 punkte.

Siekiant išvengti valstybės pagalbos teikimo parduodant įmonę, privatizavimo sąlygos (aiškiai išdėstytos arba *de facto*) turi būti tokios, kad **visi potencialūs pirkėjai galėtų jas tenkinti** ir dėl jų **nesumažėtų pardavimo kaina**.

Automobile Craiova atveju (Komisijos sprendimas C46/2007) Rumunija nustatė įmonės privatizavimo sąlygas nustatydamą tokius sutarties pasirašymo kriterijus kaip išlaikyti gamybos integracijos lygį ir pasiekti atitinkamą gamybos lygį. Pradėjusi oficialią tyrimo procedūrą Komisija padarė išvadą, kad nustatytos „sąlygos sumažino pardavimo kainą ir buvo priežastis, dėl kurios kiti galimi konkurso dalyviai neteikė pasiūlymų. Todėl valstybė prarado pajamų, kurias galėjo gauti iš privatizavimo“.

Sprendimu 1999/720/EB dėl priemonių, kurias Vokietija suteikė įmonei *Gröditzer Stahlwerk*, Komisija padarė išvadą, kad įmonės privatizavimo procedūra nebuvo besąlyginė. Suinteresuotosios šalys turėjo pateikti verslo planus ir juose pateikti išsamius įsipareigojimus dėl darbo vietų, kurias ketinama sukurti arba išsaugoti, būsimų investicijų ir finansavimo. Sprendime Komisija pažymėjo, kad prisiimtais galutiniais įsipareigojimais buvo daromas poveikis suderėtai pirkimo kainai. Todėl ji padarė išvadą, kad buvo suteikta nesuderinama valstybės pagalba, ir nurodė ją susigrąžinti.

Sprendime dėl *Tractorul* privatizavimo (C 41/2007) Komisija nustatė, kad konkurso sąlygomis paprasčiausiai siekta, kad būtų kiek įmanoma stengiamasi įvykdyti įsipareigojimus, ir kad tos sąlygos nėra privalomos, dėl jų nebuvo atgrasyti potencialūs konkurso dalyviai, o kaina nesumažėjo.

Jei privatizavimo procesuose laikomasi valstybės pagalbos taisyklių ir principų, visų pirma rengiant konkursus, kuriuose gali dalyvauti visi norintys ir kurie yra skaidrūs ir besąlyginiai, laikoma, kad pagalba neteikiama ir kad iš privatizacijos siekiama gauti kuo daugiau pajamų.

Reikia pažymėti, kad tuo atveju, kai įmonė (turtas) **parduodamas už neigiamą kainą** (pvz., tais atvejais, kai valstybė, rengdamasi parduoti įmonę, investavo daugiau nei gavo, ją privatizavusi), atviras, skaidrus ir besąlyginis konkursas nėra pakankama priežastis valstybės pagalbos galimybei atmesti. Tokiu atveju neigiamą kainą vis tiek reikėtų palyginti su valstybės įmonės likvidavimo (arba bankroto) pasekmėmis, siekiant įsitikinti, kad valstybė pasirinko ekonomiškai racionaliausią būdą ir patyrė mažiausius nuostolius.

Jeigu valdžios institucijos, siekdamos parduoti valstybinę žemę ir pastatus, neketina taikyti besąlyginio konkurso procedūros, jos gali, prieš pradėdamos derybas dėl pardavimo, pasamdyti vieną ar kelis nepriklausomus turto vertintojus, kad šie atliktų turto vertinimą ir nustatytų jo rinkos vertę, remdamiesi visuotinai pripažintais rinkos rodikliais ir vertinimo standartais²⁶.

²⁶ Žr. Komisijos komunikatą dėl valstybės pagalbos elementų valdžios institucijoms parduodant žemę ir pastatus, OL C 209, 1997 7 10, p. 3.

Negalima atmesti galimybės, kad REPP laikymasis būtų užtikrintas ir kad pranašumas nebūtų suteiktas taikant ir kitas procedūras, o ne tik parduodant akcijas biržoje arba rengiant atvirą, skaidrų ir besąlyginį konkursą. Tokiu atveju Komisija padarytų išvadą, kad valstybės pagalba nesuteikta. Siekdama užtikrinti, kad nebūtų suteikta pagalba pirkėjui ir (arba) įmonei, valstybė narė turėtų įsitikinti, kad, siekdama gauti kuo didesnę pelną, renkasi geriausią teisinį būdą ir kad kiti būdai būtų ne tokie optimalūs.

6. IŠVADOS

- Siekiant apsaugoti vidaus rinką, labai svarbu užtikrinti, kad **valstybės pagalbos taisyklių būtų laikomasi** bet kokiais aplinkybėmis²⁷. Pagal SESV tai visų valstybių narių pareiga.
- Valstybės narės, ketinančios teikti bet kokią valstybės pagalbą valstybės įmonei, primygtinai raginamos naudotis **išankstinio pranešimo procedūra**. Šia procedūra taip pat galima naudotis prašant patarti, ar atitinkama priemonė yra valstybės pagalba, ar ne.
- Jei pranešti būtina, valstybės narės turi **pateikti kuo tikslesnius ir išsamesnius pranešimus**. Valstybės pagalba neturėtų būti teikiama, kol Komisija nepriėmė ją patvirtinančio sprendimo (**neveikimo įpareigojimas**).
- Komisija primygtinai ragina valstybės nares, ketinančias vykdyti bet kokią privatizavimą, įskaitant žemės ir pastatų pardavimą, rengti **konkursus** ir, jei įmanoma, vadovautis geriausia pradinio viešo akcijų platinimo patirtimi arba parduoti akcijas biržoje. Tai padės užtikrinti, kad iš privatizacijos būtų siekiama gauti kuo daugiau pajamų ir užtikrinti kuo didesnę teisinį tikrumą.
- Valstybės narės, numatančios vykdyti didelio masto privatizavimą, primygtinai raginamos kuo greičiau parengti **bendrąją valstybės įmonių strategiją** (neatsižvelgiant į tai, ar jos privatizuojamos, ar ne, ir į tai, ar jos restruktūrizuojamos, ar ne), įtraukdamos būtinas visų lygmenų viešojo administravimo institucijas. Tai leis iš anksto nustatyti atvejus, kurie gali būti problemiški valstybės pagalbos požiūriu. Valstybės narės taip pat turėtų apsvarstyti galimybę įsteigti **centrinį ryšių punktą** valstybės pagalbos ir su valstybės įmonėmis susijusiems klausimams nagrinėti, kad būtų lengviau palaikyti ryšį su Komisija ir veiksmingai valdyti valstybės pagalbą.

²⁷

Pareiga laikytis valstybės pagalbos taisyklių nedaromas poveikis pareigai laikytis kitų susijusių ES taisyklių, be kita ko, vidaus rinkos taisyklių.